KÜLTÜREL YABANCILAŞMA BAĞLAMINDA TÜRKİYE'DE İSİM VERME PRATİKLERİNİN DEĞİŞİMİ VE POPÜLER KÜLTÜR FİGÜRLERİ*

Change of Practices of Naming Children in Turkey in the Context of Cultural Alienation and the Popular Culture Figures

Dr. Öğr. Üyesi Oğuzhan BİLGİN**

ÖZ

Milletler tarih içerisinde ortak bir toplumsal hafızaya, anlam ve değerler sistemine ve sembollere sahip olarak kültür zemini üzerinde yükselmiş toplumsal formasyonlardır. Bireylerin kimliği gibi milletlerin kimliği de kolektif hafızaya ve bilince dayanmaktadır. Bu anlamlar ve değerler sitemi tarih içerisinde yaşanan tecrübeler ve diğer kültürlerle girilen etkileşimler neticesinde değişebilir. Bu nedenle kültür dinamik bir toplumsal süreçtir. Bu değişimin izlenebileceği en önemli göstergelerden biri de bireylerin çocuklarına verdikleri isimlerdir. Çünkü isim verme süreci de kültüreldir. Her toplumda olduğu gibi Türk toplumunda da çocuklara isim verme pratikleri kendine özgü kültürel dinamiklere dayanmakta, verilen isimlerin karşılık bulduğu anlam ve sembol dünyası bulunmakta, verilen isimler belli bir değerler sistemine tekabül etmektedir. Verilen isimlerin değişiminin analizi toplumların değişimini anlamak için önemli işaretler de sunmaktadır. Türk toplumunda da tarih içerisinde isim verme pratikleri değişmiş, modernleşme bu değişimi hızlandırmıştır. Kadim gelenekte genellikle Türkler çocuklarına hemen isim koymayıp, belli bir hüner veya başarı göstermesini bekleyerek ona göre isim koyarken, sonraki yüzyıllarda özellikle de İslamiyet'in kabulü ile dinî isimler baskın hale gelmiş, milliyetçilik hareketleri ile birlikte de dinî isimlerin yanına Türkçülük etkisi taşıyan İslamiyet öncesi Türk tarihinden önemli şahsiyetlerin isimlerinin verilmesinin arttığı gözlemlenmiştir. Türkiye'nin modernleşme sürecine girip toplumsal değişiminin kalkınma, kentleşme, bireyleşme gibi modern değişim dinamiklerine 1950'li yıllardan sonra sahip olmasıyla isimlerde yaşanan değişiklik önce isimlerin politizasyonu yönünde olmuştur.1980'lı yıllarla birlikte başlayan 'modern' olarak addedilen farklı ve özgün isim bulma çabası 2000'li yıllarda daha da yükselmiştir. Bu özgün isimlerin ortak özeliği Türk isim geleneğinden, kültürel değerler ve anlam sisteminden bir kopuşu temsil etmesidir. Bu isimlerin çoğunun bir anlamı bile bulunmamakta, kulağa alafranga geldiği ve herkesin çocuğuna koyduğu isimlerden farklı olduğu için koyulmaktadır. Bu henüz tam anlamıyla kentleşememiş yarı-köylü toplumların adaptasyon ve kendini ispat etme kompleksinin bir tezahürü olarak değerlendirilebilir. Dahası fonetik olarak kulağa alafranga gelme hassasiyeti ve bu isimlerde özelikle Türkçe harf karakterlerinden kaçınıp İngilizce harf karakterlerinin kullanımı, millî kimlikten uzak 'evrensel isimler verme' iddiasıyla birleştiğinde bir kültürel yabancılaşma ve self-kolonyalizm meselesi olarak tartışılabilir. İsimlerin millî kültürden yabancılaşmasına toplumda idealize edilen figürler olan popüler kültür simalarının etkisi de önemlidir zira bu çalışmada da ortaya konduğu gibi çocuklarına Türk isim geleneğinden uzak isim veren popüler kültür figürleri toplumun geneline de bunu yayabilmekte, bu isimlerin sayısı her geçen yıl artabilmektedir. Kent kültürü, kent refleksleri, ince estetik zevkleri ve görgüsünün oluşumu için birkaç kuşağın gerekli olduğu, bu geçiş döneminde pek çok problemli durum yaşanacağı gibi böyle tuhaf karşılanabilecek isimlerin çocuklara koyularak ebeveynin kendi yaşayamadığı, idealize ettiği dünyayı çocuğunun isminde somutlaştırmaya çalıştığı iddia edilebilir. İdealize edilenin kendi kültüründen geleneğinden uzak olması ise kültürel yabancılaşma örneği olarak ele alınabilir. Tam da bu noktada sinema filmleri, diziler, spor gibi popüler kültür öğelerinin bu isim değişiminde etkisi olduğu gibi ünlülerin çocuklarına koyduğu isimler de hem güncel hem de gelecekteki isim verme pratiklerini etkileyebilmektedir. Bu anlamda bizzat bazı ünlülerin çocuklarına verdiği isimlerin analiz edilmesi önem arz etmektedir. Bu çalışmada tarihsel ve kavramsal bir çerçeve oluşturulduktan sonra 2000'li yıllar Türkiye'sinin popüler kültür figürlerinin isim verme pratiklerine etkisi analizin merkezine oturtulacaktır.

Anahtar Kelimeler

İsim sosyolojisi, ad verme kültürü, kültürel yabancılaşma, self-kolonyalizm, Türk isim kültürü.

---

* Geliş tarihi: 26 Ocak 2020 - Kabul tarihi: 10 Mart 2020
Bilgin, Oğuzhan. "Kültürel Yabancılaşma Bağlamında Türkiye'de İsim Verme Pratiklerinin Değişimi ve Popüler Kültür Figürleri" *Millî Folklor* 125 (Bahar 2020): 177-187

** Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü, Ankara/ Türkiye, oguzhan.bilgin@hbv.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4547-6331.

ABSTRACT

Nations are social formations that rose upon the cultural ground by having shared social memory, systems of meanings and values, and also common symbols. The identities of the individuals base on collective memory and consciousness as well as the identities of nations. This system of meanings and values could change concerning the experiences in history and as a result of the interactions with other cultures. Thus, culture is a dynamic social process. The change of names given to the new-born is one of the most significant indicators to observe the change in culture, because the process of naming is also a cultural process. As it is in every society, in Turkish society as well, the practices of naming children depend on authentic cultural dynamics. The given names correspond to a world of meanings and symbols and also coincides with a certain value system. The analysis of the change of given names can present remarkable clues to understand the change of societies. The practices of naming in Turkey have changed throughout the history and modernization accelerated this change. In the ancient tradition, Turks did not prefer naming children just after they were born, instead, they would have waited for an achievement or a certain talent to be shown by the child and give the name in terms of this achievement or talent, and in later centuries after converting to Islam, Islamic names became dominant. Moreover, with the nationalist movements, the names influenced by Turkism have been observed by facing the important personalities of the Turkish history in pre-Islamic period. Turkey's modernization process including the dynamics of change in economic development, urbanization, individualization led to the politicization of the names first. With the 1990s, new and authentic names that are assumed as 'modern' raised. The common feature of these authentic names is that they represent a rupture from the Turkish naming tradition. The majority of these names do not possess a meaning, they were given just because they sound Western and different from the usual names people have given to their children. This might be regarded as the inferiority complex of self-realization and adaptation of non-urbanized, semi-rural societies. Moreover, the sensitivity of giving a name having phonetically Western sound and preventing Turkish names with Turkish letters in the alphabet could be argued as a kind of cultural alienation and self-colonialism issue. The figures of popular culture could have an impact on the rest of the society for the change of names because these popular culture figures give names that have no relation with the Turkish naming tradition and these Western-sound names increase every year. It can be claimed that there is a need for a time of few generations for the formation of urban culture, urban attitudes, high aesthetic pleasures, and good manners and in this kind of period of transitions, parents can choose to solidify the idealized world that they never had. The distance of the idealized culture with a person's own culture, tradition might be held as an example of cultural alienation. At this point, the names that the celebrities give to their children could affect the practices of naming today and in the future as well as the popular culture elements like tv series, movies and sports affect. In this frame, it matters to analyze the names given by celebrity parents. After building the historical and conceptual frame, the popular culture figures of Turkey in 2000s will be located in the center of the analysis.

Key Words

The sociology of names, naming, cultural alienation, self-colonialism, Naming culture in Turkey.

Giriş

"Kısa bir sürede onunla konuşmaya başladım, benimle konuşmasını öğrettim; ilkin, adının Cuma olacağını öğrettim, bu onu kurtardığım gündü. O günün anısı olmak üzere ona bu adı vermiştim. Tıpkı bunun gibi, ona Efendi demesini de öğrettim, bunun da benim adım olduğunu anlattım. Evet, hayır demesini, bunların anlamını da öğrettim… Sonra ona keçi derisinden, ustalığımın elverdiği ölçüde güzel bir de yelek yaptım; artık bayağı bayağı iyi bir terzi olmuştum; tavşan derisinden yaptığım oldukça güzel bir şapkayı da kendisine verdim; böylece şimdilik oldukça güzel giyinmiş sayılırdı, kendisini tıpkı efendisi gibi giyinmiş görmekten de pek hoşlanıyordu" (Defoe 2002: 195-197).

Her milleti millet yapan ortak tarihsel hikâyeler, kültürel değerler ve semboller bulunmaktadır. Bu ortak hikâyeler, değerler ve semboller tarih içinde yaşanmış tecrübeler neticesinde meydana gelmiş olgulara dayanabileceği gibi, bu tarih içerisinde oluşmuş mitolojiye ve kültür öğelerine de dayanır. Burada folklorik, mitolojik ve sembolik anlam ve imgeler dünyası milletlerin hafızalarını oluştururken bu hafıza aslında milletlerin ortak duygu dünyalarını besleyen kaynağı da teşkil eder.

Hafıza yalnızca bireysel değil aynı zamanda kolektif, toplumsal ve millîdir.

Gündelik davranışlardan, âdetlere, ritüellere ve sembollere kadar pek çok kültürel öğe içinden çıktığı toplumun hafızasındaki bir anlama tekabül etmektedir. Üstelik aynı sembollerin veya öğelerin farklı toplumlarda farklı anlam dünyasına tekabül edebildiği bilinmekte, bu farklılık büyük oranda tarih içinde oluşmuş kültürel hafızalar arasındaki farklılıklardan kaynaklanmaktadır.

Bu kültürel hafızanın, anlam dünyasının ve semboller sisteminin en çok somutlaştığı yer dildir. Bilindiği üzere dil sadece bir iletişim aracı değildir. Toplumsal hayat kendisini dil üzerinde inşa eder ve bu inşa sürecinin izleri, bir toplum haline gelmiş farklı bireyler veya gruplar arasında ortak paydaya dönüşmüş olan kolektif bilinç ve hafıza dilde görülebilir. Dil hem toplumun kendisini inşa ettiği bir zemin hem de yeniden ürettiği bir kültürel ortak paydadır. Bu nedenle kültürel çalışmaların başlangıç noktalarından biri dili analiz etmek olmuştur. Milletlerin anlam ve değer dünyasını, sembolik sistemini anlamak için başvurulacak en temel ve diğer milletlerden ayırt edici kaynağın dil olması da bundandır.

Dilin hangi nesneyi veya sembolü nasıl adlandıracağı tarihsel ve toplumsal bir süreçtir. Tıpkı müzik, dans, edebiyat gibi bu adlandırma süreci de toplumların yaşadığı tarihsel tecrübelerden meydana gelmiş bir kültürel ve toplumsal hafızaya dayanmaktadır. Bu yalnızca nesnelere ve sembollere verilen isimler için değil, insanlara verilen isimler için de geçerlidir. İsim verme de toplumsal ve tarihsel bir süreçtir ve toplumların hafızasına, kimliğine ve anlam sistemine dayanır.

Her toplumda olduğu gibi Türk toplumunda da çocuklara isim verme pratikleri kendine özgü kültürel dinamiklere dayanmakta, verilen isimlerin karşılık bulduğu anlam ve sembol dünyası bulunmakta, verilen isimler belli bir değerler sistemine tekabül etmektedir. İsimlerin kendisi kadar, isim verme sürecini etkileyen kültürel etkenler aynı zamanda bir millet olarak Türklerin millî hafızası ve kimliği ile de ilişkilidir. Türklerde çocuklara koyulan isimler ve isim verme biçimleri de tarih içerisinde dönüşmüş, bu dönüşümün bizzat kendisi toplumsal değişmeyi yansıtan önemli bir parametre olmuştur. Türk Milletinin yakın denilebilecek tarihinde de bu değişim fark edilebilecek bir seviyede olmuş, 30-40 yıl gibi milletlerin tarihi bakımından çok kısa olarak değerlendirilebilecek sürelerde bile çocuklara verilen isimlerde büyük değişimler yaşanmıştır. Bu değişim Türk toplumunun yaşadığı toplumsal değişimle paralel gittiği gibi, aynı zamanda küresel kültürel etkileri de taşımakta, Türkiye'nin siyasal atmosferinden izler de barındırmaktadır.

Özelikle 2000'li yıllarla birlikte Türkiye'de çocuklara verilen isimler daha da dikkat çekici bir değişim yaşanmaktadır. Eski çağlardan günümüze Türklerde farklı isim verme biçimleri görülmüş, ilk çağlarda Türklerde çocuğun hayatta başardıkları ve becerileri ile adının o başarıya göre konulması geleneği sürdürülmüş, sonraki çağlarda dinî ve millî referansları olan isimler ve modern dönemde siyasal çağırışımı olan isimler gözlemlenmiştir. Yine yakın geçmişte edebiyat eserlerinden, TV dizilerine ve sinema filmlerine kadar kültürel üretimin etkisinde ortaya çıkan isimlere kadar büyük değişimler yaşanmıştır. Ama bu söz konusu değişimlerin hangisinde olursa olsun çocuklara koyulan isimler şu veya bu biçimde bir anlama, Türkçe'de bir kavrama veya nesneye, dinî-millî semboller sistemindeki veya politik anlayışlardaki bir değere karşılık gelmişken günümüzde çocuklara koyulan isimlerin belli oranda bu yerli kültürel öğelerde karşılıklarının olmadığı dikkati çekmektedir. Kaynağını dinî/millî/siyasi/toplumsal bir değer sisteminden almayan, dilde bir

karşılığı olmayan bu isimleri çocuklara koymanın aynı zamanda da kültürel bir yabancılaşma pratiği olduğu ortadadır. Çünkü isim verme süreci bireysel olduğu kadar toplumsal bir süreçtir ve aynı zamanda isim bizzat kimliği tanımlayandır. Kimliğin nasıl tanımlandığı da bireysel olduğu kadar toplumsaldır.

Türk anne-babaların Türk olan evlatlarına Türkiye'de yaşarken Türk kültüründen isimler koymamaya başlaması ve bunun bir moda halinde ideal olarak sunulması araştırmaya değer bir kültürel yabancılaşma problemidir. Bunun Türk Toplumunun yaşadığı sosyolojik dönüşümlerle ilgisi olduğu kadar Batı kolonyalizmi ve Türkiye'deki yansıması olan kültürel self-kolonyalizmle de ilgisi bulunmaktadır.

Millî Kimlik ve Toplumsal Hafıza Bağlamında İsimler

Modern öncesi dönemdeki dinî kimliklerin baskınlığının yerini modern ulus-devletler çağında alan millî kimlikler, dinî kimlikleri de önemli oranda kendi bünyesine katarak milleti oluşturan önemli bileşenlerden biri olarak görmüştür. Kimlik aynı zamanda dinamik bir süreçtir. Bireyin veya toplumun kendisini nasıl tanımladığı kadar ötekiler tarafından nasıl tanımlandığını da içeren bir karşılıklılığa dayanır. Bu bireylerin benliğinin oluşumu için de geçerlidir.

Nuri Bilgin'e göre benlik bireyin kimliğini belirten bir tariftir ve bu dinamik bir süreç olarak ötekilerle girilen etkileşimde nihai biçimini alır (Bilgin 2001: 156). Bilgin'e göre kimlik bireyin ve grubun kendini kavrama, temsil etme biçimidir ve bu aynı zamanda dışarıdan nasıl tanımlandığını da içerecek bir etkileşimle de ilgilidir yani kimlik karşılıklı gelişen dinamik bir süreçtir (Bilgin 2007: 78) Yine Jan Assman'a göre; başkaları olmadan benlik de kimlik de olmaz zira kimlik ve benlik başkalarına göre ve onlarla etkileşim içerisinde bireyin veya toplumun kendisini konumlandırmasıdır (Assman 2001: 135).

Çocuklara koyulan isimler de en başta bir bireyin kimliğinin tarif edilmesi demektir. Hem o bireyin kendisine hem de tüm topluma bir kimlik ilanıdır. Bu ilan çoğu zaman bir hafızanın, anlamlar sisteminin ve sembollerin dışavurumudur. Bu nedenle bireysel olmaktan çok toplumsal ve kolektif kimliklerle alakalı bir süreçtir. Verilen isimlerin bu hafıza ile rabıtasının kopması, kolektif kimlik ve içinde bulunduğu milletin anlam dünyası ile bağlantısının kopması, bir nevi hafıza kayması yaşanması bir yabancılaşma sürecini de beraberinde getirecek, kimliksizleşme yaratacaktır. Bu kimliksizleşme olgusu bireysel tercihlerin ötesinde toplumsal bir sorundur.

İsimler bireysel bir kimlik sembolü olduğu gibi verilme biçimi kültürel bir kaynaktan beslendiği ve hem isim verilen çocuğun hem de ailenin toplumsal olarak kendilerini gerçekleştirmelerinin bir ön şartı olduğu için de toplumsal bir sembol-dür. Bu nedenle sadece isimlere bakılarak bile çoğu zaman bireyin hangi milletten ve dinden olduğu büyük oranda tahmin edilebilir. Bu anlamda bireysel anlamda bir bayrak gibidir. Pierre Bourdieu'ye (1997: 24) göre de isim vermek temsili belirleyen ve sonsuzluğa taşıyan bir süreçtir. İsim verilirken hem çocuğun taşıması beklenen karakter özelikleri ve değerler bütününe hem de ailenin kendini tarif etme biçimine bir atıfta bulunulmaktadır. Bu anlamda ismi verenin beğenileri, eğilimleri, dünya görüşü, dinî kimliği, vb. birçok konuda işaretler veren önemli dilsel sembollerdir (Karahan 2009: 17).

Türklerde İsim Verme Kültürünün Değişimi: Tarihsel Çerçeve

İsim bir geleneğin sonucunda olduğu

gibi ailenin gelecek tasavvurunu da yansıtan ve bu anlamda bir köprü vazifesi de gören bir araçtır. Bu nedenle ailenin kendisini tarih ve toplum içerisinde nerede konumladığını ve çocuğunun da bir ideal olarak nerede konumlanmasını gerektiğini gösteren bir işarettir.

Çocuklara isim vermek toplumsal bir süreçtir. Bu nedenle de isim verme süreçlerinde dinî, millî, sınıfsal, politik vb. tercihler aynı toplum içerisinde bile farklı isim tercih etme eğilimleri ortaya çıkarabilmekte, bu eğilimleri anlaşılabilmesi toplumsal ilişkileri ve değişimi anlamak için de önemli veriler olabilmektedir (Lieberson vd 1992: 515).

Modern öncesi toplumlarda isim geleneğin ve ruhaniyeti temsil eden isimler ağırlıktayken ve isimler geçmişle bugünü birbirini bağlarken, modern toplumlarda isim artık bireysel tercih meselesi olmuş, gelenekten kopmuş, geleneksel toplumun anlam sistemiyle teması gevşemiştir. Eski Türk geleneğinde, Dede Korkut Destanlarından da bilindiği üzere, çocuğa her zaman doğar doğmaz isim konulmaz, genelde çocuk ancak bir kahramanlık, başarı veya beceri gösterdiği zaman ona bu niteliğiyle alakalı bir isim verilirdi (Köse 2014: 292). Dede Korkut'un "o zamanda bir oğlan baş kesmese kan dökmezse ad koymazlardı" (Ergin 1958: 62-63) sözü Eski Türk geleneğindeki isim verme pratiğini göstermesi bakımından önemlidir ve Dirse Han oğlu Boğaç Han'ın ismi azgın bir boğayı öldürdükten sonra verilmiştir (Sarıtaş 2009: 423).

Dede Korkut hikâyelerinde ad verme hadiselerinden çokça bahsedilmesi Türklerin eski tarihlerden beri ad verme pratiğine özel bir önem verdiğini, sembolik bir anlam atfettiğini göstermektedir (Uca 2004: 150). "Rásonyi (Rásonyi 1988: 22-26) Türk isim sistemini 'totemistik isimler, ruhlara ya da yaratıcıya (koruma veya temenni) işaret verme amacıyla isim verme, çocuğun doğduğu zaman ve mekânla ilgili rastlantıları isim verme, kadere (kötülüğü, kötü ruhları şaşırtma, şükranı ifade etme vb.) mesaj anlamında isimler, güzel duyguları ve tabiattaki güzellikleri yansıtan isimler ile rütbe ve unvan isimleri' gibi yedi ana başlıkta toplar" (Rásonyi 1988'den akt. Çelik 2006: 47). Yine Eski Türklerde bars/pars, arslan, toğril, boğa (buka), bori, tay, teke, buğra, doğan gibi hayvan isimleri çocuklara verilmekteydi (Amanoğlu 1999:64) (Karadoğan 2003: 110-116). Eski Türklerde isim verme kültürünün önemli dinamiklerinden biri de renk kültüydü; lakap ve isim ayrımının çok olmaması ve renklerin sembolize ettiği anlam sistemi bunun başlıca sebepleriydi (Karadoğan 2004: 98).

"Siz kıyamet gününde hem kendi adınızla hem de babalarınızın adıyla çağırılacaksınız; bu sebeple kendinize güzel ad koyunuz" (İslam Ansiklopedisi 1988: 333 akt. Sarıtaş 2009: 423) hadisinin ve dinin kültürlerdeki belirleyici rolünün de etkisiyle Türk ad verme kültüründe İslamiyet'in etkisi fazlasıyla görülmeye başlanmış ama pratikte yine Türkler özgün bir İslami isim verme pratiğine de sahip olmuşlardır. Mesela Hz. Muhammed'den mülhem 'Muhammed' ismi tüm İslam dünyasında çok yaygınken Türkler arasında bu ismi ve Peygamberin adını gündelik hayattaki olumsuzluklardan korumak için bu ismin 'Mehmed, Ahmed' versiyonları tercih edilmiştir. Kadim Türk kültüründen gelen isimlerle İslami isimlerin bir arada var olması uzun yüzyıllar boyunca devam etmiştir.

Türk Modernleşmesinin başlamasıyla Türklerdeki isimler de değişmeye, edebiyat eserlerinde geçen *Bihter, Behlül, Neriman, Suzan, Aysel, Nalan, Bihruz* gibi isimler daha çok tercih edilmeye başlamış (Çelik 2006:56), özellikle 1900'lü yıllarla

birlikte Türk isimlerinde modern ideolojiler bağlamında yükselmeye başlamış milliyetçiliğin izleri Orta Asya Türk isimlerinin sayısında ciddi bir artışla görülmüştür. İsimlerde Türkleşme ve milliyetçileşme dinamiklerini Türk Modernleşmesinin 1900'lerden sonraki aşamasında görebiliriz (Başgöz 1983: 205).

Esen Yıldırım'ın çalışmasına göre Cumhuriyet'in kuruluşundan 1960'a kadar geçen sürede en çok koyulan isimler listesinde büyük bir farklılaşma gözlemlenmemiştir ve çocuklara en çok koyulan 20 isim Mehmet, Mustafa, Ahmet, Ali, İbrahim, İsmail, Hüseyin, Hasan, Osman, Fatma, Ayşe, Emine, Hatice, Zeynep ve Meryem başta olmak üzere geleneksel İslami isimlerden oluşmaktadır (Yıldırım 2016:917). Buna yöresel olarak manevidinî sembollerden biri haline gelmiş tasavvuf ehlinin isimlerinin verilmesi de eklenebilir; mesela Aksaray yöresinde 'Çapan', Sivas yöresinde 'Ahmet Turan' veya Kahramanmaraş yöresinde Ökkeş isminin verilmesi buna örnek olarak gösterilebilir (Peker 2007: 125).

Türkiye'nin sanayileşme sürecinin hız kazandığı 1950'li yıllarla birlikte başka bir önemli toplumsal değişme dinamiği Türkiye'nin toplumsal değişimini hızlandıran başka bir öncü faktör olmuştur: Kentleşme. Hızlı kentleşme beraberinde geniş ailelerin dağılıp çekirdek ailelere dönüştüğü bir aile yapısını ortaya çıkarmıştır. Türkiye'nin kültürel değişim dinamiklerine bakıldığında 1950'lere kadar kent-kır nüfus dengesinin hemen hemen sabit olduğu, 1950'ler sonrası artan kalkınma hızı neticesinde kentlere doğru nüfus hareketlerinin görüldüğü bir süreçten bahsedebiliriz. Bu 1950'lere kadar toplumun büyük çoğunluğunun geleneksel, kırmerkezli kültürünün devam etmesi demek olduğu gibi, bu geleneksel kültürün hâkimiyetinin devamı olarak da geleneksel isim verme pratiklerinin devam ettiği anlamına gelmektedir.

Türkiye'nin kentleşme hikâyesine paralel olarak isimlerde de tedrici bir değişim yaşanmış, politik görüşlerle odaklı ve kültür-sanat eserlerinin etkilediği bir isim verme pratiği geleneksel isimlerin yanında var olmaya başlamıştır. Bu kentleşme ve bireyleşme dinamiği aynı zamanda güçlü bir politizasyon süreciyle paralel gitmiştir. Bu geleneksel isimlerin yanına edebiyat, sinema ve kültür dünyasının da etkisiyle bazı popüler isimlerin geldiği ve bunlara da politizasyonun da etkisiyle bazı politik sembollerin en çok koyulan isimler listesini belirlediği bir süreci getirmiştir (Başgöz 1976: 164). Özelikle 1960'lardan 1990'lare kadar Murat, Bülent, Turan, Ulaş, Hakan, Serkan, Metin, Erkan, Emrah, Uğur; Özlem, Yasemin, Dilek, Tuğba, Derya, Hülya, Filiz, Arzu, Pınar, Sibel, Çiğdem, Sevgi, Deniz, Mahir, Alparslan, Abdülhamit, Fatih, Tarkan, Oğuzhan gibi isimler çocuklara en çok koyulan isimler listelerinde geleneksel isimlerle birlikte yer almışlardır (Yıldırım 2016). İsimlerin siyasallaşmasına örnek olarak 1960 Darbesi sonrası halkın darbeye tepki olarak daha önce en çok koyulan ilk 100 isim listesine hiçbir zaman girmemiş 'Adnan' isminin 31. Sıradan girmesine sebep olacak şekilde çocuklarına koyulduğu görülmüştür (Yegin 2020: 112). Mesela Murat isminin 1980'lerde ilk üçe girmesi Yeşilçam filmlerinde başrol karakterlerinin adının 'Murat' olması ve Cüneyt Arkın'ın canlandırdığı Kara Murat filmleriyle açıklanmaktadır (Köse 2014: 297). 1990 sonrası dönemde ise geleneksel isimlerin giderek öneminin azaldığı, 'modernite' kavramıyla alakası son derece tartışmalı bir şekilde 'modern' olarak tanımlanan bazı isimlerin ağırlık kazandığı bir dönem yaşanmıştır. Onur, Deniz, İpek, Can, Pelin, Merve, Gamze, Zeynep, Burak, Büşra,

Enes gibi isimlerin yaygınlaşmaya başladığı bu dönem, referansı din olarak gözüken isimlerin bile gelenekten farklı, yeni ve özgün olarak karşımıza çıktığı isimler olarak dikkati çekmiştir.

1990'larla birlikte isimlerdeki politizasyonun yavaş yavaş azalma eğilimi göstermesi bireylerin politik çatışma ve kutuplaşmaların getirdiği problemlerden korunma refleksiyle açıklanabilir. Bu refleks de büyük oranda 12 Eylül Darbesi ile birlikte inşa edilmiş, insanlar politik kimliklerinin belirgin hale gelmesinden çekinme eğilimi göstermeye başlamışlardır. Yine de politik isim verme dinamiği tamamen yok olmamış, belli konjonktürel şartlara göre kendisini devam ettirmiştir.

2000'li Yıllarda Toplum, Kültürel Yabancılaşma ve İsimlerin Değişimi

2000'li yıllara gelindiğinde Türk Modernleşmesi artık toplumsal anlamda başka bir aşamaya geçmiş, 1950'ye kadar nüfusunun yaklaşık %70'i köylerde yaşayan bir toplumdan nüfusun %75'i kentlerde yaşayan bir topluma evrilmiştir. Bu sadece mekânsal bir değişimi değil aynı zamanda cemaatten (community) cemiyete geçişle birlikte geniş aileden çekirdek aileye, cemaat yapılarından birey merkezli bir topluma, kentli, orta-sınıflaşan, tüketim düzeyi artan ve küresel etkileşimi daha yoğun, eğitimli ve meslekleşme düzeyi yükselmiş bir topluma geçişi ifade etmektedir. Kentli, orta-sınıflaşmış yeni Türk ailesi tipi geniş aileden çekirdek aileye geçmiş durumdayken, bu aynı zamanda çocuk sayısının düştüğü, tek veya iki çocuklu ailelerin baskın olduğu ve aşırı bireyleşme eğiliminin yükseldiği bir toplumsal yapıyı da beraberinde getirmiştir. Bu aşırı bireyleşme Türkiye'de çocuk-merkezli bir aile tipi ortaya çıkarmış, çocuklar sadece modern toplumların çocuk yetiştirme pratiklerine tabi olmamış, daha fazlası ebeveynin çocukları üzerinden statü elde etmek istediği, kendi yoksunlarını çocuklarının edinimleri üzerinden tatmin etmeye çalıştıkları, lüks tüketimi çocuklar üzerinden yaptıkları bir aile hayatını yaratmıştır. Çocukların lüks tüketiminden, özel okullarına, hobilerinden eğitim ve kariyer başarılarına kadar ebeveynler kendi doğdukları geleneksel veya yeni-kentli aile tipinde yaşayamadıkları çocukluklarının acısını kendi çocukları üzerinden tatmin etme yoluna gidebilmektedirler. İşte bu noktada çocuklarına koydukları isimler de bu statü elde etme yönteminin bir durağı olarak göze çarpmaktadır. 2000 yılından 2018'e gelindiğinde geleneksel isimlere sahip olan çocukların sayısında sürekli bir düşüş olduğu; ailelerin çocuklarına yeni, farklı, özgün isimler verme eğiliminin arttığı gözlemlenmiştir. 2000'li yıllarla birlikte daha önce Türklerde hemen hemen hiç görülmemiş yeni isimlerin uydurulması söz konusu olmuştur.

Türkiye'de geleneksel geniş ailelerin yerini çekirdek ailelere bırakmasıyla isim koyma pratiklerinde, büyükanne ve dedenin belirleyiciliği yerini anne-babanın belirleyici olduğu bir isim verme pratiğine bırakmıştır (Çelik 2006: 49). 2000'li yıllarda yukarıda anlatılan toplumsal dönüşüm aşamasına geçilmesiyle çocuklara verilen isimlerde de önemli değişimler gözlemlenmiştir. Bu değişimlerin başında farklı, özgün, yeni-türedi isimler vermeye çalışmak ve bu isimleri vermenin de 'modernlik' olduğunu varsaymak vardır. Bu isimlere bakıldığında da daha önce Türklerde isim olarak fazla veya hiç görülmemiş kelimelerden seçildiği hatta bir kısmının Türkçe sözlük anlamının bile olmadığı kelimelerin seçilmesi dikkat çekicidir.

2018 TÜİK verilerine göre en çok verilen kız isimler listesine bakıldığında, yeni-türedi isimlerden, kızlar için Ecrin, Hira, Nisanur, Defne, Yağmur, Miray, Ebrar, Simay. Mira, Arya, Duru, Derin, Su, Mina, Liya, Miya, Alya, Lila, Lilya, Lidya, Almira, Aden, Beren, Berra, Can-

sın, Ceylin, Aleyna ve Azra gibilerin; erkekler için de Eymen, Emir, Ayaz, Çınar, Aras, Barın, Olgu, Olgay, Berkin, Rüzgâr, Atlas, Diren, Çiray, Deran, Nar gibi isim olduğu iddia edilen kelimelerin çoğunun listeye girdiğine tanık oluyoruz (TÜİK 2018). Aynur Köse'nin araştırmasında isimlerin bir kısmının bizzat televizyon dizilerinde ilk kez duyulup yayıldığı, bu anlamda popüler kültürün ve dizilerin kültürel değişmede ve onun bir izdüşümü olan isimlerin değişimindeki etkisinin bu anlamda büyük olduğu niceliksel olarak da ortaya konulmuştur (Köse 2014). Mesela en çok koyulan isim listelerinde yer almayan 'Arda' isminin Zerda Dizisi sonrası, 'Emir' isminin 'Adını Feriha Koydum' dizisi sonrası, 'Eren' isminin 'Evdeki Yabancı' dizisi sonrası, 'Baran' Haziran Gecesi dizisi sonrası hemen dizilerinin yayınlandığı senelerin ertesinde en üst sıralara yükseldiği araştırmada görülmektedir (Köse 2014: 302). Yine 'Asmin' ismi Aşk Bir Hayal Dizisi sonrası, 'Polat' ismi Kurtlar Vadisi Dizisi sonrası, 'Mira' ismi Medcezir Dizisi sonrası, 'Havin' ismi Haziran Gecesi Dizisi sonrası, 'Yamaç' ismi Çukur Dizisi sonrası, 'Nefes' ismi Sen Anlat Karadeniz Dizisi sonrası en çok koyulan isimler listesine girmiş, dizinin gösterime girdiği senelerde üst sıralarda kalmış, dizilerin gösterimden kaldırılmasıyla liste dışı kalmışlardır (Yegin 2020: 118-120). Bu isimler o dizilerdeki ana karakterlerin adlarıdır. Popüler kültürün çocuk isimlerine etkisi buradan tahmin edilebilir. "Bourdieu'nün günümüz ayaküstü hızlı yemek yeme alışkanlığına atıfla kullandığı "kültürel fast-food" kavramlaştırması, basit içerikli, kolay anlaşılan çabuk unutulan, standartlaştırılarak kitlelerin ortalama beğenisine sunulan, televizyon başta olmak üzere tüm medya tarafından yaygınlaştırılan ve hazmedilmesi kolay bir kültürel gıdaya denk gelmektedir" (Köse 2014: 96).

2000'li Yıllarda İsimlerin Yabancılaşması Süreci ve Ünlülerin Çocuklarına Koydukları İsimler

Popüler kültür gündelik hayat kültürünün yeniden üretilmesinde en önemli faktörlerden birini oluşturmakta (Oktay 1997: 20, akt. Köse 2014: 295) ve bu anlamda medya ve popüler isimlerin çocuklarına koydukları isimler bu kültürün isim verme pratiklerine etki edecek kadar özendirici bir rol oynamasına neden olmaktadır. Türkiye'nin popüler isimlerinden bazılarının çocuklarına koyduğu isimleri somut olarak ele aldığımızda bu isimlerin geleneksel Türk isim kültüründen bir kopuşu ifade ettiği daha iyi anlaşılabilir: Şarkıcılar Tarkan kızına Liya; Gülben Ergen oğullarına Ares ve Atlas; Işın Karaca kızına Sasha Mia; Küçük Emrah oğluna Elyesa, kızına Eleysa; Ozan Doğulu kızlarına Arya, Lila, Elya; Demet Akalın kızına Hira; Gülşen oğluna Azur Benan; Burak Kut kızına Aden; Volkan Konak kızına Derin; oyuncular Özgü Namal oğlunun adını Nefes, kızının adını Elem Su; Didem Uzel oğluna Leo; Akasya Asiltürkmen kızına Pera, Başak Sayan oğluna Milan, Tuba Büyüküstün kızına Maya; oyuncular Burak Özçivit ve Fahriye Evcen oğullarına Karan; Ümit Erdim kızına Ses; Müge Boz kızına Vina; Zeynep Mansur kızına Mia; ve futbolcu Volkan Demirel ise kızlarına Yade ve Yeda; isimlerini vermiştir. Bu tür yeni-türedi isimleri veren pek çok başka ünlü isim de bulunmaktadır ama bu kadarı bile bu isim verme geleneğinden kopuşu göstermesi bakımından önemli bir gösterge olacaktır (www.haberler.com 2018).

Dikkat edilirse bu isimlerin hemen hepsi daha önce Türk isim verme geleneğinde yeri olmayan, 'özgün ve farklı' isim verme çabası neticesinde gündeme gelip çocuklara koyulmuş isimlerdir. Burada dikkat çeken birkaç nokta bulunmaktadır.

Öncelikle fonetik olarak kız isimlerinin çoğunun sonunun '-ya' veya '-na' hecesiyle bitmesidir. Bu alafranga kız isimlerinde görünen bir özeliktir ve bu özeliğin fonetik olarak Türk kız isimlerini etkilediği ve bu isimlerin bu fonetik kaygıya göre türetildiği/uydurulduğudur. Anlamlarının, Türk toplumunun geleneksel ve hatta modern kültüründe, anlam sisteminde bir karşılığının bulunmadığı da ortadadır. Erkek isimlerinde ise böyle bir anlam kaygısının bulunulmamasının yanı sıra fonetik bir kaygı da gözlemlenmemektedir. Ayrıca başka dikkat çeken bir nokta da bu isimlerde kullanılan harf karakterlerine dikkat edildiğinde Türkçe Latin Alfabesinde kullanan 'ğ', 'ı', 'ö', 'ü', 'ş', 'ç' gibi Türkçe harf karakterlerinin geçmemesidir. Yani Türk anne-babalar çocuklara isim seçerken Türkçe harf karakteri geçmemesine ve İngilizceye uygun harf karakterlerden oluşan isimleri vermeye büyük özen göstermektedir. Bu da meselenin Batı kolonyalizmi veya self-kolonyalizm boyutunu ortaya koymaktadır.

Bu isimleri neden koyulduğuna dair geliştirilen anlatılarda 'evrensel isimler' koyma kaygısı ifade edilmektedir. Yani geleneksel olanın, millî olanın özelikle tercih edilmemesi vurgulanmaktadır. Burada 'evrensel'den kastın küreselleşme ideolojisi çerçevesinde yeniden ve farklı bir şekilde inşa edilmiş Batı-merkezci neo-kolonyalizm olduğu ortadadır. Çünkü 'evrensel' olarak kabul edilen isimler ne hikmetse İngilizce harf karakteri hassasiyeti gözetilerek ve kulağa alafranga gelecek şekilde seçilmektedir.

Burada ilginç olan bir durum daha bulunmaktadır. O da 'Hira', 'Aleyna', 'Eymen', 'Emir', 'Mina', 'Etna' gibi isimlerin İslami kaynaklı gibi görülseler ve isimlerin anlamı sorulduğunda din kaynaklı açıklamalar getirilmeye çalışılsalar bile bu isimler geleneksel Türk-İslam kültüründe olan isimler arasında bulunmamaktadır. Yüzlerce İslami isim arasından bunların (birçoğunun da İslami literatürde bir anlamı yoktur, mesela Aleyna ismi bir edattır ve tek başına anlamsızdır) seçilmesinde yine kız isimlerinin sonunun '-na' veya '-ra' ekleriyle bitmesi ve alafranga çağrışımı yapmasının etkisi olduğu ve yine bu isimlerin dizilerden, popüler figürlerden esinlenerek koyulduklarıdır. İslami bir anlam bulma çabası ise bir nevi anlamsızı anlamlılaştırma, kültürel yabancılaşmayı perdeleme çabası olarak görülebilir.

İsimlerdeki bu gelenekten kopuş ve Türk kültürünün anlam sistemi ile ilişkisiz, ala-franga fonetiği olan, Türkçe harf karakteri olmayan yeni-türedi isimlerin koyulması sürecinin şüphesiz sosyolojik bir kökeni bulunmakta, Türkiye'nin köyden-kente doğru ilerleyen ve son 60 yıllık hikâyesinin önemli bir bileşenini oluşturan kentleşme ve orta-sınıflaşma dinamikleri ile birlikte düşünmek gerekmektedir. Bu tarz bir kültürel yabancılaşmanın mümkün olması ancak böyle bir geçiş toplumunda mümkün olabilir. Zira kentli, yüksek kültürün mensubu olan ve en az birkaç kuşaktır kent kültürü içinde yaşamış orta-sınıflar dünyada daha çok gelenekseli benimsemekte, burada Türkiye'nin kent-merkezli geleneksel kültürünü kaybettiği ve kent-soylu sınıflarının eksikliğiyle açıklanabilecek bir sorun olduğu söylenebilir. Kentleşme ve orta-sınıflaşma sürecini tamamlamamış, yarı-köylü toplumlarda kendi geleneklerini kaybetme ve taşralı kompleksiyle 'modern' olarak sunulana tutunma gibi tanımlanabilecek problemli bir zihniyet oluşabilir. Nitekim kent kültürü, kent refleksleri, ince estetik zevkleri ve görgüsünün oluşumu için birkaç kuşağın gerekli olduğu, bu geçiş döneminde pek çok problemli durum yaşanacağı gibi böyle daha önce çok fazla görülmemiş karşılanabilecek isimlerin çocuklara koyu-

larak ebeveynin kendi yaşayamadığı, idealize ettiği dünyayı çocuğunun isminde somutlaştırmaya çalıştığı iddia edilebilir.

Gerbner, popüler kültürün ve özelikle de televizyonun "bilinç ekme" yoluyla tercihleri ve kullanımları tutumları etkilediğini iddia etmiştir. (Gerbner 2002:55). Burada da popüler kültürün hem ürünleriyle hem de aktörleriyle toplumun bilincine doğrudan etki yaptığı, benliği gelenekten ve kültürden uzaklaştıracak şekilde yönlendirebildiği görülmektedir. Zira ünlülerde önce görülen ve ilk başta yadırganabilen isimler zamanla benimsenebilmekte ve rol-model olarak kabul edilip çocuklara koyulabilmektedir. Her yıl en çok koyulan isimler listesine bu tür yeni isimlerin girmesi tesadüf değildir. Bu söz konusu isimleri çocuklarına veren kesimlerin özelikle gelenekten kopuşu, yepyeni ve özgün bir isimle ortaya çıkarak 'modern' görünmeyi amaçlaması ve yine özelikle fonetik ve yazım karakteri itibariyle alafranga çağrışımları olan isimleri daha çok tercih etmeleri bir kültürel yabancılaşma haline ve benlik kaybına işaret etmektedir. "Kendi vücudu ile yabancılaşan kişi zaman içinde kendi şahsi süreklilik unsurlarını da kaybetmekte ve kendini sürekli olarak kendi dışında tanımlanmış bir yanlış benlik (false-self) ile algılamaya çalışmaktadır. İç benlik (inner self) ile dışa yansıyan benlik (embodied self) arasındaki uçurum açıldıkça bunalımlar artmakta ve kişi hem kendisiyle hem de çevresiyle yaşanan bir bunalım labirentinin içine girmektedir" (Kutay 10.01.2020). Türkiye'nin Batılılaşma hikâyesi tam da böyle bir kolonyalist yıkım sürecinde gerçekleştiği ve buna direnebilecek kentsoylu bir yüksek kültür ve gelenekçiliğin zayıf kaldığı için köyden gelen yeni sınıfların ne taşra gelenekselliğine ne de kent-soylu bir yüksek kültüre sahip olmayıp geçiş toplumundaki arada kalmışlıkları böyle bir amorf ve problemli bir yapı ortaya çıkarmış, benlik kayması ve kültürel yabancılaşma için ortam uygun hale gelmiş ve bunun en belirgin boyutlarından biri değişen/ yabancılaşan isimler olmuştur. "Yabancılaşma kendinden uzaklaşma, temel özeliklerini yitirerek kendine karşıt bir duruma gelmeyi anlatır" (Kösoğlu 116).

Sürekli farklı ve özgün olmayı öğütleyen bir söylem inşa eden ama nihayetinde tüm dünyayı 'evrenselcilik' adı altında, millî kimlikleri yok edici, tek tipleştirici- standartlaştırıcı bir kültürel program takip eden küreselci söyleme uymaktadır. "Eğer insan kök salarsa, dışlayıcı olmaktadır; eğer kökünden koparsa, kaybolma tehlikesi yaşamaktadır. Bu iki eğilimi sabırla terbiye ederek, birini diğeriyle düzelterek, insana uygun ve onu ağırlayan bir dünya kurabiliriz, bir toplum inşa edebiliriz. Bu inşa, her gün yapılması gerekli sürekli bir inşadır" (Bilgin 1999: 160).

Modernleşme ile birlikte giden aşırı bireyleşme insanın kendisini yücelttiği, tanrılaştırdığı, bir sürece evrilirken küreselleşme de bireyin bu evrimi tüketim kültürüne ve Batı'nın kültürel hegemonyasının etkisiyle 'köylülük' olarak kodladığı ve sadece ailenin yaşlı kuşaklarının sahip olabileceğini düşündüğü geleneksel/millî kültürü önemsiz görmesine yol açabilmektedir. Bireyin bu kendisini tanrılaştırma sürecinde de kendi çocuğunu kendi yaratıcı gücünün eseri olarak görmesine yol açmakta ve ona koyduğu isim bu yüzden herkesten farklı ve özgün olmak zorundaymış gibi bir hisse kapılmaktadır. Zira bu yeni modern yaratıcı bireyin 'yarattığı' şey sıradan olamaz, 'özel' olması gerekir! İşte bu yeni ve farklı isim bulmayı amaçlayan ruh hali kentleşmesini tamamlayamamış, sonradan şehirli ve yeni bireyleşmiş kişilerin içine düştüğü bir kendini ispat sendromu olarak ortaya çıkmaktadır. Anlamın, değerin, sembolizmin önemi bu tür kişiler için çok da önemli olmayabilir. Millî kimliğin, sembolizmin ve değerlerinin önemsizliği anlamına gelecek bir self-kolonyalizmi de böylece kolaylıkla içselleştirilebilmektedir. Bu bağlamda, toplumun bütün

kesimlerinin bu yabancılaşmanın etkisinde olduğunu söylemek de isabetli olmayacaktır. Mesela, her ne kadar gelir seviyesi yüksek kesimlerin popüler kültürün bu isim verme dinamiğinin etkisinde kaldığı daha çok tahmin edilse de 15 Temmuz 2016 Darbe Girişimi sonrası, daha önce hiç listede olmayan Ömer Halis isminin listeye en başlarda girmesinin belli kesimlerde millî bilinç ve hislerin canlılığını göstermesi bakımından da önemlidir (Yegin 2020: 114).

Sonuç

Bu çalışmada Türk toplumunda çocuklara koyulan isimlerin değişimi tartışılmış, isim verme pratiklerini ortaya çıkaran farklı dinamikler özelikle 2000'li yıllar sonrası değişim tartışılarak ele alınmıştır. Türk toplumunda geleneksel Türk isimlerinin yerini yeni-türedi, ala-franga fonetiği olan ve Türk millî kültüründe var olmayan isimlere bırakmaya başlaması, kimliğin en önemli göstergelerinden ve yapı taşlarından biri olan isimler üzerinden bir kültürel yabancılaşma eğiliminin tahlil edilmesini önemli kılmaktadır. Bu süreçte de toplumun beğenilerini, anlayışlarını etkileyen popüler kültür figürlerinin rolü bu çalışmanın odağını oluşturmaktadır. Bireyleşme, kentleşme, çekirdek ailenin ortaya çıkışı ve kolonyalizm gibi toplumsal, kültürel ve politik faktörlerin yanı sıra Türk toplumunda rol-model alınan popüler kültür ürünleri ve figürlerinin etkisinin anlaşılması isim kültürünün değişiminin anlaşılması bakımından önemlidir. Özelikle televizyon dizilerindeki karakterlerin isimlerinin ve popüler kültürün önemli bir parçası olan ünlülerin çocuklarına koydukları isimlerin toplumda bir rol-model algısı oluşturarak 2000'li yıllarda çocuklara verilen isimleri önemli oranda etkilediği görülmüş ve bu isim kültüründe meydana gelen değişim bir kültürel yabancılaşma meselesi olarak tartışılmıştır.

KAYNAKÇA

Amanoğlu, Ebulfez. "Eski Türk Onomastiği Üzerine Notlar", *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Ensitütüsü Dergisi*, Sayı 13 (1999): 61-67.

Assman, Jan. *Kültürel Bellek: Eski Yüksek Kültürlerde Yazı, Hatırlama ve Politik Kimlik*, Çev. Ayşe Tekin. İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2001.

Başgöz, İlhan, "İnsan Adları ve Toplum". *Türk Dili*, 1976: 164-170.

Başgöz, İlhan. "The Meaning of Dimension of Change of Personal Names in Turkey", *Turcica*, 1983 XV: 201-218.

Bilgin, Nuri. *Kolektif Kimlik*, İstanbul: Sistem Yayıncılık, 1999.

Bilgin, Nuri. *Kimlik İnşası*, İzmir: Aşina Kitaplar, 2007.

Bourdieu, Pierre. *Televizyon Üzerine*. Çev. Turhan Ilgaz. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1997.

Çelik, Celalettin. "Kültürel Sembol Sistemi Olarak İsimler: İsim Sosyolojisine Giriş". *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 2, (2006): 39-61.

Defoe, Daniel. *Robinson Crusoe* Çev. Akşit Göktürk. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2002.

Ergin, Muharrem. *Dede Korkut Kitabı I*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1958.

Gerbner, George, et al. "Growing up with Television: Cultivation Processes". *Media Effects*. Routledge, 2002, 53-78.

Haberler.com, "Ünlülerin Çocuklarına Verdiği İsimler! İçlerinde Ayı Bile Var" (2017) https://fotogaleri.haberler.com/unlulerin-cocuklarina-verdigi-isimler-iclerinde/ Erişim tarihi: 10.01.2020

Karadoğan, Ahmet. "Türk Şahıs Adlarında Hayvan Kültü." *Millî Folklor* 57 (2003): 109-116.

Karadoğan, Ahmet. "Türk Ad Biliminde Renk Kültü", *Millî Folklor* 62, (2004): 89-99.

Karahan, Leyla. "Türkçede Dinî Anlamlı Bazı Kişi Adları Ekle Değiştirme Geleneği" *Dil Araştırmaları* 4 (2009), 17-24.

Köse, Aynur. "Değişimin Gölgesindeki Gelenek: Popüler Diziler ve Farklılaşan Ad Verme Kültürü", *Millî Folklor* 101 (Bahar 2014): 291-306.

Kösoğlu, Nevzat. *Millî Kültür ve Kimlik*, İstanbul: Ötüken Yayınları, 2013.

Kutay, Tacettin. "Yeni Rüstem Mitosu Süleymani", Star Açık Görüş, 2020.

Lieberson, Stanley; Bell Eleanor O. "Children's First Names: an Empirical Study of Social Taste". *American Journal of Sociology*, (1992).

Oktay, Ahmet. *Türkiye'de Popüler Kültür*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1997.

Peker, Selçuk. "Türk Ad Verme Geleneği Çerçevesinde Aksaray'dan Bir İsim: Çapan", *Millî Folklor* 76 (2007): 124-133

Rásonyi, László. *Tarihte Türklük*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, 1988.

Sarıtaş, Süheyla. "Balıkesir Üniversitesi Öğrencilerinin Günümüzdeki Adlar ve Ad Verme Hakkındaki Görüşleri*" Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 21 (Haziran 2009):422-433.

Uca, Alaattin. "Türk Toplumunda Ad Verme Geleneği", *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* 23 (2004): 145-150.

Yegin, Şengül. "Popüler Kültürün İsim Belirlemeye Etkisi", *Akademi Sosyal Bilimler Dergisi* 19, (2020).

Yıldırım, Esen İ. "Çocuklara Verilen İsimler Üzerinden Türkiye'deki Sosyo-Kültürel Değişimin Analizi*", Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 20(3), (Eylül 2016): 909-925.